

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTI

ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КНР

Тань Сяо

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

У статті розкрито суть понять «культура» та «естетична культура». Автором визначено компоненти естетичної культури особистості: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, творчо-діяльнісний. Доведено, що сформованість естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР має складові, кожна з яких містить відповідний комплекс критеріїв та показників. За критеріями результативності педагогічної діяльності виокремлено такі рівні сформованості естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва: високий, достатній, середній, низький.

Ключові слова: майбутній учитель, КНР, музичне мистецтво, формування, естетична культура, критерії, показники.

КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ СФОРМИРОВАНOSTИ

ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА В КНР

Тань Сяо

Харьковский национальный педагогический университет имени Г. С. Сковороды

В статье раскрыто сущность понятий «культура» и «эстетическая культура». Автором определено компоненты эстетической культуры личности: мотивационно-ценностный, когнитивный, творческо-деятельностный. Доказано, что

сформированность эстетической культуры будущих учителей музыкального искусства в КНР имеет составляющие, каждая из которых содержит соответствующий комплекс критериев и показателей. За критериями результативности педагогической деятельности выделено такие уровни сформированности эстетической культуры будущих учителей музыкального искусства: высокий, достаточный, средний, низкий.

Ключевые слова: будущий учитель, КНР, музыкальное искусство, формирование, эстетическая культура, критерии, показатели.

CRITERIA AND INDICATORS OF COMPATIBILITY AESTHETIC CULTURE OF FUTURE TEACHERS OF MUSIC ART IN CHINA

Tan Xiao

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

The article reveals the essence of the concepts of «culture» and «aesthetic culture». The author defines the components of aesthetic culture of personality: motivational-value, cognitive, creative and activity. The motivational-value component is an important factor in the formation of the aesthetic culture of future teachers of musical art in the People's Republic of China, which ensures the positive orientation of his personality transformations. The cognitive component of the formation of the aesthetic culture of future teachers of musical art in China, based on a complex of knowledge in the field of musical pedagogy, includes: awareness and awareness of its historical and linguistic peculiarities; solution of questions of analysis and interpretation of musical works; taking into account the specifics of musical work at school; the use of special scientific, methodological, informational and bibliographic, reference literature on musical art. The creative-activity component helps to attract students to active and purposeful participation in various types of musical activities, facilitates the organic transition of the acquired knowledge, skills and abilities into the personal gain of everyone. According to certain components of the formation of aesthetic culture of future teachers of musical art, the following criteria are identified: motivational, content and activity-reflective. Indicators of the motivational criterion are: interest in the

formation of their own aesthetic culture, a positive attitude to this type of activity, the presence of motivation. Indicators of the content criterion are: systematic, completeness and soundness of knowledge about aesthetic culture. The indicators of the activity-reflexion criterion include: the presence of a complex of professional-pedagogical and special skills, control, self-control, assessment and self-assessment of the process and the results of the formation of aesthetic culture with a view to further their reevaluation. The following levels of formation of aesthetic culture of future teachers of musical art are highlighted: high, sufficient, average, and low.

Key words: future teacher, China, musical art, formation, aesthetic culture, criteria, indicators.

Постановка проблеми. Формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва є однією з актуальних проблем, що постають перед сучасною вищою освітою. Урахуванням менталітету й духовно-моральних цінностей національних культур України й КНР у цьому процесі вимагає більш глибокого розуміння особливостей підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до даного виду діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Узагальнення наукових пошуків з проблеми формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва надає підстави стверджувати, що ця проблема частково розглядалася в працях вчених. Визначення суті поняття «естетична культура» в роботах філософів була предметом дослідження А. Арнольдова, В. Діденко, М. Кагана, В. Шинкорука та ін.; психологічне обґрунтування проблеми знаходимо в дослідженнях М. Яновської, Б. Теплова та ін.; відображення освітнього процесу в ЗВО КНР, спрямованого на формування естетичної культури, має місце в роботах Вей Ліміна та Лю Веньцзун; висвітлення суті, змісту, форм і методів формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР досліджували Лю Цзінь, Лю Чжань, Сунь Цзюань, Чжан Лічжень та ін. Проте проблема визначення критеріїв та показників сформованості естетичної

культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР в наукових працях не розглядалася

У зв'язку з цим **метою статті** є аналіз основних критеріїв та показників сформованості естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР.

Виклад основного матеріалу дослідження. У якому б аспекті вчені не аналізували суть поняття «культура», завжди присутня людина, для якої культура «не збір цінностей, не зведені знання, правила, норми, технології, які повинні бути сприйняття, а галузь активної діяльності у життєвому просторі» [8, с. 5]. Культурне становлення людини – це процес якісного розвитку її знань, поглядів, здібностей, почуттів, норм діяльності і поведінки. У такому визначенні культури закладено її високий виховний і освітній потенціал, що робить її значущим чинником розвитку людини, її соціалізації й індивідуалізації.

Під формуванням естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР розуміє проникнення ідей, концепцій, принципів, підходів естетичного знання і культури КНР в систему підготовки педагогів-музикантів, що дозволяє їм оволодіти не лише спеціальними естетичними знаннями, але й органічно пов'язати їх з музичним мистецтвом, що сприяє формуванню естетично-розвиненої особистості педагога, естетизації його свідомості, світосприйняття та практичної музично-педагогічної діяльності.

Естетична культура майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР має певну нормативну основу застосування із певними критеріями якості діяльності, що проявляються як певний рівень професіоналізму. Визначення рівнів сформованості естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР неможливе без виявлення критеріїв оцінки естетичної культури та встановлення відповідних показників.

Виявити рівень сформованості естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР можна насамперед, спираючись на критеріальну базу, якою слід керуватися при оцінці педагогічних процесів і явищ [2].

На думку Л. Побережної, естетична культура особистості має містити такі компоненти: мотиваційно-потребовий, емоційно-почуттєвий, когнітивно-раціональний, оцінювальний-орієнтаційний, творчо-діяльнісний. Визначені компоненти естетичної культури особистості реалізуються в діалектичній єдності, взаємозумовленості, взаємодоповнюваності [7].

Так, у статті китайського вченого Ван Ліміна підкреслюється важливість під час підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва враховувати особливості підготовки слухачів у китайських музичних мистецьких школах. Зосереджуючи увагу на значенні етапності у музично-педагогічній роботі, автор визначає цінність індивідуального підходу до кожного майбутнього вчителя музичного мистецтва. Формування вміння бачити структуру матеріалу, який вивчається, аналіз нових відчуттів, знайдених саме в процесі виспівування даного твору мають поєднуватися зі сформованими раніше навичками [1].

Процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва буде успішно реалізовуватись за відповідних психолого-педагогічних умов співтворчості між викладачем і студентом, зокрема, якщо враховується національна специфіка звукоутворення і використовуються структурні компоненти формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР, зокрема: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, творчо-діяльнісний.

Мотиваційно-ціннісний компонент є важливим чинником формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР, що забезпечує позитивну спрямованість його особистісних перетворень. Відповідно до методологічного положення про особливу роль мотивів у діяльності він охоплює набуту у процесі підготовки систему художніх цінностей, на основі яких формується здатність до емоційно-образної інтерпретації музичних творів.

Саме мотив на думку вчених є стимулом для професійного зростання, поштовхом по реалізації завдань, які ставить перед собою фахівець [3; 5; 6; 7; 9]. Поняття «мотивація» є складовою ціннісних орієнтацій особистості, що передбачає

відповідальне ставлення майбутнього вчителя музичного мистецтва до своєї діяльності, у якій направленість інтересів до своєї професії спрямовує його діяльність до рефлексивних дій та самоконтролю.

З огляду на це, важливим і актуальним є концептуальне осмислення процесу формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР. Китайська теорія про музичне мистецтво вимагає від виконавця в першу чергу, глибокого проникнення в світ почуттів, які «рухаються внутрішньо, але проявляються вони в звуці» – так визначається канон вокального виконавства [4].

Отже, мелодія є не лише засобом передачі емоційних почуттів, а й найвищою формою її вираження. «Коли не вистачає слів, починають зітхати, коли не вистачає зітхань, починають співати, коли не вистачає пісень, руки починають несвідомо жестикулювати, а ноги – танцювати» [1].

Вищезазначене дає підстави стверджувати, що формування мотиваційно-ціннісного компонента у майбутнього вчителя музичного мистецтва в КНР потрібно здійснювати через народну, духовну культуру відповідно до основних принципів регіональної традиції.

Наступний когнітивний компонент формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР на основі комплексу знань в галузі музичної педагогіки: обізнаності та усвідомленні її історично-стильових особливостей; вирішенні питань аналізу та інтерпретації музичних творів; врахування специфіки музичної роботи в школі; використання спеціальної науково-методичної, інформаційно-бібліографічної, довідкової літератури з музичного мистецтва тощо.

На жаль, суперечності між сучасними вимогами до якості підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва в КНР та традиційними методами навчання: формальне проходження запропонованого викладачами музичного репертуару, зокрема з постановки голосу, хорового диригування, основного інструменту; зловживання імперативними, вольовими методами викладання,

недостатня увага розвитку самостійності, самоаналізу впливають негативно на формування вокально-педагогічної майстерності.

Творчо-діяльнісний компонент сприяє залученню студентів до активної та цілеспрямованої участі у різних видах музичної діяльності, сприяє органічному переходу набутих знань, умінь та навичок в особистісне надбання кожного. Зокрема, необхідною умовою формування у майбутнього вчителя музичного мистецтва в КНР естетичної культури є глибоке вивчення своїх музичних природних здібностей.

Теоретичні знання майбутнього вчителя музичного мистецтва в КНР обумовлюють створення емоційного «багажу» [4]. Майбутній вчитель музичного мистецтва не може пасивно сприймати слуховий образ і залишатись на рівні первинного емоційного відгуку, тому що йому необхідно досягнути всі рівні слухового образу твору, проаналізувати ідейно-образні звукові та почуттєві аспекти, що є важливим для відтворення художнього образу твору. Крім того, це відтворення не може бути лише «скопійованим». «Художнє сприйняття – це, перш за все, акт «співучасті» та «співтворчості» автора музичного твору та його виконавця» [4; 7].

Відповідно до визначених компонентів формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва виокремлюємо такі критерії: мотиваційний, змістовий та діяльнісно-рефлексійний.

Показниками мотиваційного критерію є: інтерес до формування власної естетичної культури, позитивне ставлення до даного виду діяльності, наявність мотивації. Показниками змістового критерію є: системність, повнота і ґрунтовність знань про естетичну культуру. До показників діяльнісно-рефлексійного-критерію віднесено: наявність комплексу професійно-педагогічних і спеціальних умінь, контроль, самоконтроль, оцінка та самооцінка процесу й результатів сформованості естетичної культури з метою подальшої їх переоцінки [7].

За критеріями результативності педагогічної діяльності можна виокремити певні рівні сформованості естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Низький рівень синтезує показники, що характеризують інтерес до формування власної естетичної культури, позитивне ставлення до даного виду діяльності, наявність мотивації, знання та вміння не містять новизни, відсутність наукового пошуку та самоаналізу. Середній рівень містить часткову мотивацію та інтерес, окремі знань, умінь і навички, що не в повній мірі усвідомлюються студентом; періодичними є прояви активності щодо самооцінювання власної діяльності. Достатній рівень є характерним для майбутніх учителів музичного мистецтва, які мають здатність до засвоєння знань, прояву інтересу до естетичної культури, однак через відсутність сформованих умінь і навичок контроль, самоконтроль, оцінка та самооцінка процесу й результатів сформованості естетичної культури з метою подальшої їх переоцінки не є ефективною. Високий рівень характеризується стійкою мотивацією та інтересом, досконалим володінням знаннями, вміннями, навичками, здатністю до самоаналізу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, на основі проведеного аналізу наукової літератури, розкрито суть понять «культура», «естетична культура» та визначено її компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивний та творчо-діяльнісний. Відповідно до визначених компонентів формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва виокремлено такі критерії: мотиваційний, змістовий та діяльнісно-рефлексійний. Показниками мотиваційного критерію є: інтерес до формування власної естетичної культури, позитивне ставлення до даного виду діяльності, наявність мотивації. Показниками змістового критерію є: системність, повнота і ґрунтовність знань про естетичну культуру. До показників діяльнісно-рефлексійного критерію віднесено: наявність комплексу професійно-педагогічних і спеціальних умінь, контроль, самоконтроль, оцінка та самооцінка процесу й результатів сформованості естетичної культури з метою подальшої їх переоцінки. Виокремлено такі рівні сформованості естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва: високий, достатній, середній, низький.

Перспективами подальших наукових пошуків може бути обґрунтування технології формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Вей Лімін. Музичне навчання майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України. *Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей*: матер. VII педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О. П. Рудницької. Чернівці: Зелена Буковина, 2010. С.154-155.

2. Жерновникова О. А., Ван Цзін І. Формування та становлення особистості майбутнього педагога засобами музичного мистецтва. Педагогічний альманах. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. Вип. 36. С. 208-212.

3. Жерновникова О. А., Наливайко О. О., Черноус Н. А. Intellectual competence: essence, components, levels of formation. *Педагогіка та психологія*. Х. : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. Вип. 58. С. 33-42. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/19254>

4. Лю Веньцзун. Формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. К., 2016. 208 с.

5. Мазурок М. Критерії та показники розвитку професійної компетентності педагогів у процесі підвищення їх кваліфікації. *Нова педагогічна думка*. URL: <http://stattionline.org.ua/pedagog/106/19833-kriterii-ta-pokazniki-rozvitku-profesijnoi-kompetentnosti-pedagogiv-u-procesi-pidvishhennya-ix-kvalifikacii.html>.

6. Михаськова М. А. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02. К., 2007. 22 с.

7. Побережна Л. Л. Розвиток естетичної культури студентів музично-педагогічних факультетів засобами української музики: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02. К., 2001. 20 с.9.

8. Чэнь Го. Проблемы подготовки магистрантов по музыкальным специальностям в университетах КНР. *Педагогика*. Вып. 15. С. 250-255.

9. 卢晓中. 比较教育学. 人民教育出版社. 2005年. 346页. (Лу Сяочжун. Порівняльна педагогіка. Пекін: Народна освіта, 2005. 346 с.).

УДК 37.018.43 – 042.65 (045)

САМОСТІЙНА РОБОТА – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Томаз І. А.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського «ХАІ»

Анотація. Відповідно до назви, стаття розкриває питання самостійної роботи студентів у межах дистанційного навчання. Підкреслюється важливість уміння самостійно працювати, що передбачає самоосвіту студентів, індивідуальний підхід з боку викладачів. Відзначається, що результативність самостійної роботи вимагає грамотного науково-методичного супроводу, під яким слід розуміти впорядкований педагогом процес оволодіння студентами знаннями й уміннями. Наголошується на діалоговій формі спілкування суб'єктів освітнього процесу та на ролі зворотнього зв'язку для обліку знань студентів. Визначаються напрями подальших наукових досліджень щодо зазначеної проблеми.

Ключові слова: вища професійна освіта, інформаційно-комунікативні технології, дистанційне навчання, самостійна робота, навчальне середовище, контент.